

Samfélagsleg ábyrgð
í sjávarútvegi

2.-3. NÓVEMBER Í HÖRPU

Fjölbjóðlegur vinnustaður: Auður eða ok?

Dr. Hallfríður Þórarinsdóttir

Framkvæmdastjóri

Mirra slf. Fræðslu- og rannsóknarsetur

www.mirra.is / mirra@mirra.is

HAMPIÐJAN

HÁSKÓLINN Í REYKJAVÍK
REYKJAVIK UNIVERSITY

ICELANDAIR
CARGO

ISI ICELAND
SEAFOOD

marel

Pipar\TBWA

SJÁVARÚTVEGS
RÁÐSTEFNAN

2023

„Við“ og „hinir“
H m m m m !

Pæling:

- Hverju breytir það að leggja áherslu á það sem er eins vs., það sem er öðruvísi?
- Hvað vinnst með að undirstrika mismun?
- *Alltaf gott að núllstillast reglulega – sópa út gömlum hugmyndum/fordómum*

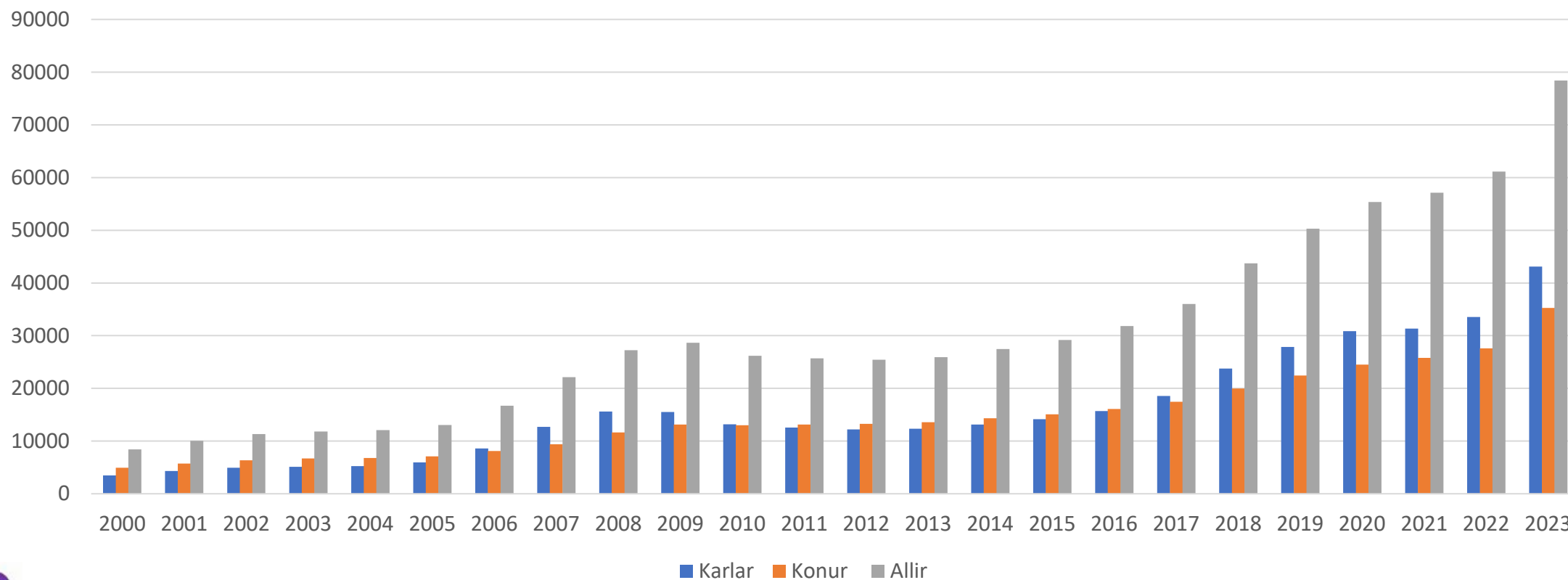
Fjallkonan og Jón forseti

Öðruvísi mér áður brá!

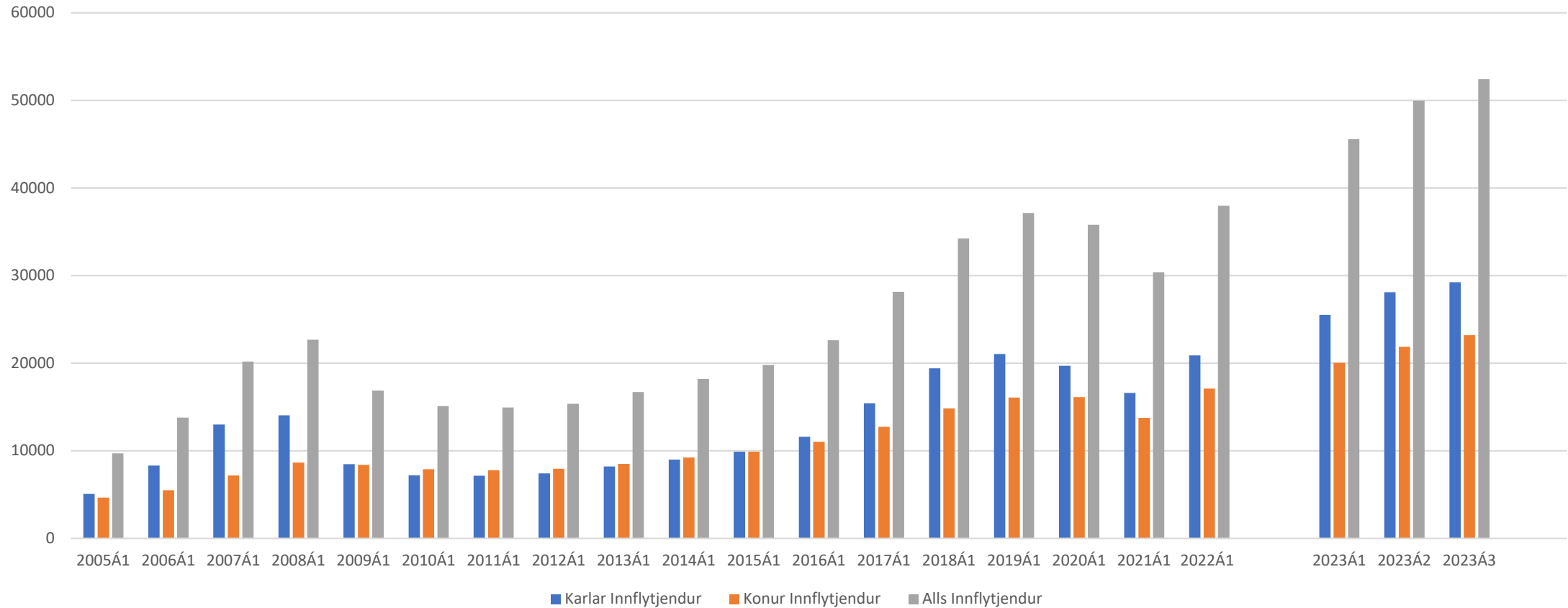
Ísland fyrr og nú ;)

Innflytjendur á Íslandi 2000 – 2023

Innflytjendur 2000-2023

Innflytjendur á vinnumarkaði – skv. 1. ársfjórðungi, eftir kyni aldri og bakgrunni 2005-2023

Við heimamenn erum gestgjafar / móttakendur þeirra sem hingað flytja, almennt og á vinnustaðnum

- Hlutverk móttakandans/gestgjafans er mjög mikilvægt og því fylgir ábyrgð
- Undir okkur komið að opna dyrnar og auðvelda innflytjendum að verða hluti af að íslensku samfélagi
- Farsælt samband byggir á því að mætast á miðri leið – ekki bara á forsendum annars aðilans
- *Afar mikilvægt að vera meðvitaður um hvernig eigin menning hefur mótað mann*
- Samskiptahættir meðal Íslendinga – hvað einkennir þá???

Hvað veit ég um menningu erlendra samstarfsmanna?

Hvað er landið stórt, fjölmennt?

Hvað eru mörg tungumál töluð í landinu?

Hvaða trúarbrögð eru algengust?

Hver er saga landsins?

Erlend yfirráð, nýlenda, borgarastríð, fátækt,... ???

Stéttskipting mikil, lítil?

Er fólk flokkað í virðingastiga eftir bakgrunni/ etnískt híaarkí rótgróið?

Hver er staða kvenna, minnihlutahópa?

Hvaða íþróttir eru vinsælar?

Hvað fólk borðar helst í morgunmat?

Algengar hindranir sem mæta innflytjendum almennt og á vinnustaðnum

- Tungumál – íslenskukunnátta
takmörkuð – og/eða enskukunnátta
- Skortur á tengslaneti – íslenskt
samfélag/kunningjasamfélag –
afleiðingar?
- Skortur á þekkingu á verkferlum,
kerfum, hvaða þjónusta stendur þeim
til boða og öflun hennar
- Takmörkuð vitneskja um réttindi og
skyldur
- Innflytjendur margsleitir hópur og
hver einstaklingur hefur mismunandi
upplýsingarþarfir
- Rangar upplýsingar

Frá áherslu á kosti einsleitni að áherslu á kosti margsleitni

- Einsleitnin upphafin og áhersla á að þurrka allan mun út – (kyn, kynþátt, etníska uppruna osfrv./gender, race, ethnicity etc.)
- Einsleitnin byggði á hugmyndinni um að þeir (hvítir karlar) sem réðu á vinnustaðnum byggju yfir þekkingu og hæfni sem passaði. Nýliðar þurftu að aðlaga sig að þeim.
- “Difference as deficit” að “difference as better”- Margbreytileikinn hindrun yfir í margbreytileikinn er betri (Fine et al. 1990).

Mikilvægi margbreytileikans

- Aukin hnattvæðing kallar á mikilvægi þess að stýra (manage) margbreytileika á vinnustöðum
- Kostir og gallar margbreytileika
- Vel rannsakað vestan hafs, síður í Evrópu
- Á Íslandi hafa rannsóknir nánast alfarið lotið að kyngervi /gender, aldri og fötlun en síður að innflytjendum

Menningarlegar hindranir / árekstrar / átök

- Stereótýpur – „allir X eru frekir“, „allar konur frá X landi eru undirgefna“ o.s.frv..
- Tungumál – ekki bara spurning um að skilja orðin, menningin er rótuð í tungumálinu
- Fljótfærni – skortur á þolinmæði
- Rasismi/Slagsíða/Fordómar
- Hunsun – Jaðarsetning - Útilokun

Pæling

- Hvernig raðast innflytjendur - og starfsfólk úr öðrum minnihlutahópum á valdapýramída fyrirtækisins?
- Finnast þeir í stjórnunarstöðum?
- Endurspeglar einstaklingar í stjórnunarstöðum margbreytileikann í starfsmannaflórunni?
- Endurspeglar mannauðstefna fyrirtækisins raunverulegan áhuga á að virkja allan mannauðinn?

Hvernig stendur þitt fyrirtæki sig í að praktísera margbreytileika?

- “Margbreytileiki (í verki) er að vera boðinn í partýið en inklúsjón/inngilding er að hafa rödd við borðið.
- “Diversity is being asked at the table, inclusion is having a voice at the table”
- Hafa innflytjendurnir á rödd? – Heyri ég í þeim?
- Er hlustað á þá? – Tek ég mark á þeim?

Á hvaða tungumáli eru samskiptin milli heimamanna og erlendra starfsmanna?

- Er enskan ríkjandi?
- Er enskan brú eða er hún kannski hindrun?
- Pælum í því, ef við tölum alltaf ensku þá fær erlenda samstarfsfólk okkar ekki tækifæri til að læra íslensku
- Er það meðvitaður ásetningur okkar að halda þeim utangarðs, fyrir utan hliðið að íslensku málsamfélagi og/samfélagi. Veltum því fyrir okkur.

Til að takast á við áskoranir í menningarlegum margbreytileika þarf:

Menningarfærni/næmi

- Margskonar skilgreiningar á menningarfærni, hér er ein:
- Vilji og geta (einstaklinga og/eða kerfa/vinnustaða) til að meta mikilvægi menningar í samskiptum og þjónustu við allar manneskjur. Það er undirliggjandi viðhorf kerfisins, sem metur mun og svarar á margbreytileikann á öllum stigum stofnunarinnar, þ.e. í stefnu, stjórnun, stjórnsýslu, við starfsfólk og þar sem þjónusta er innt af hendi, við kúnna.
- Með öðrum orðum það er stefna og praxis fyrirtækisins eða vinnustaðarins gagnvart margbreytileika, sem ræður úrslitum um það hvort á vinnustaðnum ríkir virðing, vitund og næmi gagnvart þeim sem ekki falla í fjöldann

Þjálfun í menningarfærni – vinnustofa

- Ýmislegt hægt að gera til að bæta samskipti og draga úr menningarlegum árekstrum, æfa sig í samskiptum, lesa um framandi menningu, horfa á kvikmyndir /heimildarmyndir og leiknar myndir.
- Námskeið og/eða vinnustofur um menningarlegan margbreytileika á vinnustöðum eru líka mikill ávinningur: www.mirra.is / mirra@mirra.is

Bestu þakkir

Ačiū - Merci
ćŽćŽńćŹ - Salamat
– Tack – Thank you
Dziękuję Ci -
Obrigada -
Хвала вам -
Mulțumesc - E dupe

Mirra fræðslu- og
rannsóknarsetur

www.mirra.is

mirra@mirra.is

